

**Edina Solak
Mirza Bašić**

UPOTREBA LEKSEMA EVLAT (DIJETE), OĞUL (SIN), KIZ (KĆI) I YAVRU (DIJETE) U FUNKCIJI IDENTITETSKIH MARKERA U ROMANU KAFAMDA BİR TUHAFLIK AUTORA ORHANA PAMUKA

Sažetak

U turskome jeziku lekseme evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) jesu etikete za oslovljavanje kojima se iskazuju rodbinske veze. U određenim konverzacijskim situacijama navedene lekseme upotrebljavaju se u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi. U takvim konverzacijskim situacijama navedene etikete za obraćanje razmatraju se u okviru strategija pozitivne učtivosti koje su usmjerene ka sagovornikovome pozitivnom obrazu. U ovome se radu analizira pragmatička vrijednost identitetskih markera evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) u konverzacijskim situacijama evidentiranim u romanu Orhana Pamuka pod naslovom Kafamda Bir Tuhaflik. U radu se analiziraju i ponuđeni prijevodni ekvivalenti konverzacijskih situacija u kojima se lekseme evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) upotrebljavaju u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi. Kontrastivnom analizom nastoji se utvrditi da li se aktivira identična pragmatička vrijednost etiketa za oslovljavanje i u turskome i u bosanskome jeziku.

Ključne riječi: *turski jezik, etikete za oslovljavanje, rodbinske veze, identitetski markeri, pozitivni obraz*

Uvod

U međuljudskoj interakciji upotrebljavaju se raznovrsni činovi koji olakšavaju komunikaciju i saradnju. Prikladno oslovljavanje sagovornika predstavlja vrlo važan komunikativni resurs koji čini komunikaciju lakšom i ugodnijom. Prikladno oslovljavanje uspostavlja i stabilizira kontakt i interakciju sa sagovornikom, a podrazumijeva jasno prepoznavanje socijalnoga statusa sagovornika i određivanje adekvatne socijalne relacije između govornika i sagovornika (v. Gu 1990: 251–252; Mrazović–Vukadinović 1990: 634; Bulić 2018: 140–141).

S obzirom na to da je jezik povezan sa sociokulturnom stvarnošću u kojoj egzistira, struktura društva utječe i na kreiranje određenih konverzacijskih situacija. Zapravo, struktura društva kreira i prikladno oslovljavanje sagovornika u međuljudskoj komunikaciji. U strukturi turskoga društva zastupljen je vrlo naglašen kolektivism i strogo definirani hijerarhijski poredak. Stoga je izražena pozitivna učtivost jedna od značajnih karakteristika turskoga društva. U turskome se jeziku etikete za oslovljavanje vrlo često upotrebljavaju u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi i kojima se realizira prikladno oslovljavanje sagovornika (v. Zeyrek 2001: 59–62; Bakšić 2012: 42–44; Bakšić–Bulić 2019: 203).

U ovome se radu analizira pragmatička uloga etiketa za oslovljavanje evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) u konverzacijskim situacijama zabilježenim u romanu Kafamda Bir Tuhaflik autora Orhana Pamuka. Primarni cilj rada jeste analizirati upotrebu etiketa za oslovljavanje u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi. U radu se analiziraju i ponuđeni prijevodni ekvivalenti konverzacijskih situacija u kojima se lekseme evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) upotrebljavaju u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi. Kontrastivnom analizom pokušava se razriješiti dilema u vezi s

prikladnim oslovljavanjem sagovornika u turskome i bosanskome jeziku. Zapravo, nastoji se odgovoriti na pitanje da li se u turskome i bosanskome jeziku u okviru prikladnoga oslovljavanja sagovornika aktivira identična pragmatička ilokucija etiketa za obraćanje. U kontrastivnoj analizi koristi se prijevod na bosanski jezik koji potpisuju Sabina Bakšić i Alena Čatović. Svi pojmovi koji se navode u ovome radu, a koji imaju rodni značaj i rodno obilježje, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod bez obzira na to da li se navode u muškome ili ženskome rodu.

Leksema evlat (dijete)

Leksema evlat (dijete) jeste etiketa za oslovljavanje za koju se u rječnicima navodi da ima značenje dijete, sin, kći, potomak (v. Đinđić–Teodosijević–Tanasković 1997: 352; Teodosijević 2004: 89; Türkçe Sözlük 2011: 836–837; Đinđić 2014: 492). Navedena leksema koristi se i u bosanskome jeziku kao posuđenica za koju se navodi da nosi značenje porod, djeca, potomak, rođeno dijete (v. Škaljić 1966: 272). U romanu Kafamda Bir Tuhaflık etiketa za obraćanje evlat (dijete) koristi se u konverzacijskim situacijama koje se ostvaruju između osoba koje su u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći, ali i u konverzacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći.

- (1) Niye sobayı söndürüp yatağına girip uyumuyorsun evladım? (KBT: 54) / Zašto, sine, ne ugasiš peć i ne odeš spavati u krevet? (ČMMG: 62)
- (2) Senin işe başlamanın şerefine tıraş oluyorum evladım... (KBT: 63) / Evo brijem se u tvoju čast zato što počinješ raditi, sine... (ČMMG: 74)
- (3) Okuma yazma bilmez babandan medet umma evladım, ezberin benim yüzümde yazmıyor. (KBT: 77) / Ne nadaj se pomoći od nepismenog oca, to što trebaš naučiti ne piše mi na čelu. (ČMMG: 89)
- (4) Evladım, bunların kavgası hiç bitmez, birbirlerine kıymaya, kana doyamaz bunlar, siyaset bahane... (KBT: 115) / Sine, ovi se nikad neće prestati svađati, nikad neće prestati prolijevati krv jedni drugima, politika je samo izgovor... (ČMMG: 135)
- (5) Kulağımı çinlattığımı ta köy kahvesindeki masamdan uyuklayarak televizyona bakarken hissettim de sağ salim olduğumu, seni kaçırın o itten şikâyetçi olmadığımı anladım, mutlu oldum evladım. (KBT: 230) / Osjetio sam, i to dok sam, kunjajući, sa svog stola u seoskoj kafani gledao televiziju, da me spominješ i da si dobro i zdravo, da se ne žališ na ono pseto što te je otelo i bio sam sretan, kćeri moja. (ČMMG: 270)
- (6) Biz otsuz, böceksiz yaşayamayız evladım. (KBT: 452) / Sinko, mi ne možemo živjeti bez trave i buba. (ČMMG: 542)

U primjerima (1), (2), (3), (4), (5) i (6) etiketa za oslovljavanje evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja), koja se sastoji od lekseme evlat (dijete) i prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine, upotrebljava se prilikom oćevoga, odnosno majćinoga obraćanja svome sinu, odnosno svojoj kćeri. U primjerima (1), (2), (3) i (4) etiketu za obraćanje evladım (sine) koristi Mustafa prilikom obraćanja svome sinu Mevludu. U primjeru (1) upotrebom navedenoga termina za oslovljavanje ispoljava se solidarnost i bliskost u okviru koje se potćtava i određena doza žaljenja zbog činjenice da se sinu ne mogu omogućiti adekvatni uvjeti za obrazovanje jer je, uprkos tome što još uvijek pohaća školu, i sin primoran raditi kako bi osigurao egzistenciju porodici. U primjerima (2) i (4) upotrebom markera solidarnosti evladım (sine) iskazuje se bliskost u okviru koje se potvrćuje i ukljućenost emocija koje su prouzrokovane činjenicom da se i na sina prenosi tradicija koja obuhvata bavljenje tradicionalnim poslom prodavanja boze. U primjeru (3) leksemom evladım (sine) izražava se bliskost i žaljenje zbog toga što otac ne može pomoći sinu u izvršenju odrećenoga zadatka. U primjeru (5) termin za

oslovljavanje evladım (kćeri moja) koristi Abdurahman prilikom obraćanja svojoj kćeri Samihi. U ovome se primjeru navedena etiketa za obraćanje upotrebljava kao komunikativni resurs kojim se ispoljava bliskost kojom se potcrtava prihvatanje krivice za događaje iz prošlosti jer je Abdurahman svjestan činjenice da je postupao loše prema svojoj kćeri Samihi vršeci pritisak na nju da se uda za bogatoga rođaka Sulejmana. U primjeru (6) Safija upotrebljava etiketu za obraćanje evladım (sinko) prilikom obraćanja svome sinu Sulejmanu. U ovome se primjeru navedena etiketa za oslovljavanje koristi kao komunikativni resurs kojim se izražava bliskost u okviru koje se upućuju određeni savjeti sinu.

U prijevodu navedenih primjera može se primijetiti da etikete za oslovljavanje sine, sinko i kćeri moja imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao i termin za obraćanje evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) u originalnome tekstu na turskome jeziku. U prijevodu primjera (1), (2) i (4) koristi se etiketa za oslovljavanje sine, dok se u primjeru (6) navodi termin sinko. U prijevodu primjera (5) upotrebljava se termin kćeri moja. Primjećuje se da se u prijevodu na bosanski jezik samo u primjeru (5) navodi prisvojna zamjenica moja, koja predstavlja prijevodni ekvivalent prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine. U turskome jeziku upotrebom prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine uspostavlja se i potvrđuje bliskost i solidarnost, dok se u bosanskome jeziku upotrebom prisvojne zamjenice prvoga lica jednine dodatno potcrtava i intenzivira bliskost i solidarnost (v. Bakšić 2012: 43). Stoga se prisvojna zamjenica prvoga lica jednine navodi samo u prijevodu primjera (5) u kojem se dodatno potcrtava i pojačava bliskost i solidarnost.

(7) Evladım, okuyor musun sen? (KBT: 59) / Ideš li u školu, sine? (ČMMG: 69)

(8) Evladım, korkma, korkma, köpek ısırmaz. Yalnızca kokluyor, bak sevdi seni. (KBT: 65) / Ne boj se, sine, pas ne ujeta. Samo će te onjušiti, vidi, sviđaš mu se. (ČMMG: 76)

(9) Süleyman evladım, bir kızı ağabeyin gibi, bütün ruhunla seveceksen... (KBT: 126) / Sulejmane sine, i ti ćeš kao brat voljeti svim srcem neku djevojku... (ČMMG: 148)

(10) “İnsan hayatta ne için yaşar?” Konuşmanın kötü yerlere gidebileceğini daha yoldayken fark ettiği için Abdurrahman Efendi uzun bir süre en zararsız cevabı aradı. “Sevgi için evladım!” dedi. “Başka?” “Dostluk için,” dedi biraz düşünüp. “Başka?” “Mutluluk için evladım. Allah için... Vatan millet için...” (KBT: 210–211) / Stari Abdurahman, koji je još putem shvatio da bi ovaj razgovor mogao otići u neželjenom pravcu, dugo je tražio najprikladniji odgovor. “Za ljubav, sine”, rekao je. “Za šta još?” “Za prijateljstvo”, odgovorio je nakon što je malo razmislio. “Za šta još?” “Za sreću, sine... Za Allaha... Za narod, domovinu...” (ČMMG: 246–247)

(11) Evladım, benim elimde olsa Samiha’yı kulağından tutup eve ben getireceğim. (KBT: 211) / Sine dragi, kad bih mogao, ja bih uzeo Samihu za uho i vratio je. (ČMMG: 247)

(12) Süleymancığım, evladım, önemli olan ilk başta kimin kime âşık olduğu değildir. (KBT: 265) / Dragi moj Sulejmane, dijete moje, nije važno ko je u koga spočetka bio zaljubljen. (ČMMG: 315)

(13) Evladım ne faturası, biz her ay borcumuzu gidip bankaya yatırıyoruz. (KBT: 359) / Sinko, kakav račun, mi svaki mjesec idemo u banku i otplaćujemo dug. (ČMMG: 427)

(14) “Peki evlat,” derdi şefkatli bir amca havasıyla. “Akşam annene babana söyle; ödenmemiş elektrik borcunuz var, tamam mı? Adın ne senin bakayım?” (KBT: 360) / “Dobro, sine”, govorio bi ponašajući se kao nježni amidža. “Reci navečer svojim

roditeljima da nisu platili svoja dugovanja struje, važi? A kako se ti zoveš da čujemo?”
(ČMMG: 428)

U primjerima od (7) do (14) etiketa za oslovljavanje evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) upotrebljava se kao identitetski marker u konverzacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći. U primjerima (7) i (8) identitetski marker evladım (sine) upotrebljavaju mušterije koje se obraćaju dječaku Mevludu koji prodaje bozu. U ovim se primjerima upotrebom navedenoga markera potcrtava bliskost u okviru koje se ispoljava i svojevrsno sažaljenje nad sudbinom dječaka koji je primoran prodavati bozu kako bi osigurao egzistenciju svojoj porodici. U primjeru (9) identitetski marker evladım (sine) koristi Hadži Hamid Vural prilikom obraćanja mladiću Sulejmanu koji je nesretno zaljubljen. I u ovome se primjeru identitetskim markerom intenzivira bliskost koja sadrži i određenu dozu sažaljenja nad sudbinom sagovornika. U primjerima (10), (11) i (12) identitetski marker evladım (sine, dijete moje) upotrebljava Samihin otac Abdurahman prilikom obraćanja mladiću Sulejmanu, kojem je bio obećao svoju kćer Samihu, koja je, ipak, izigrala taj dogovor tako što je pobjegla i vjenčala se s drugim mladićem. U ovim se primjerima identitetskim markerom izražava bliskost kojom se prihvata krivica za događaje iz prošlosti. Može se vidjeti da se u primjeru (12) upotrebljava i identitetski marker Süleymancığım (dragi moj Sulejmane), koji se izvodi dodavanjem sufiksa za deminutiv na korijen vlastite imenice i kojim se u ovome primjeru pokušava dodatno intenzivirati bliskost i prisnost sa sagovornikom kako bi se iskazala krivnja za određene događaje iz prošlosti. Dakle, u primjeru (12) koriste se dva identitetska markera koji pokazuje pripadanje grupi kako bi se dodatno intenzivirala bliskost i prisnost sa sagovornikom. U primjeru (13) identitetski marker evladım (sinko) koristi govornik koji se obraća službeniku Ferhatu, koji je zadužen za naplaćivanje računa za potrošnju električne energije. U ovome se primjeru identitetskim markerom pokušava uspostaviti prisnost u okviru koje bi se amnestirali neki postupci iz prošlosti. U primjeru (14) marker evladım (sine) upotrebljava službenik Ferhat prilikom obraćanja dječaku za kojega je znao da laže kako bi amnestirao svoje roditelje za neplaćanje računa za električnu energiju. U ovome se primjeru identitetskim markerom ispoljava bliskost kojom se potcrtava svojevrsna empatija prema sagovorniku.

U prijevodu primjera od (7) do (14) uočava se da termini za obraćanje sine, sinko i dijete moje imaju gotovo identičnu pragmatičku ulogu kao i etiketa za oslovljavanje evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) u originalnome tekstu na turskome jeziku. U prijevodu primjera (7), (8), (9), (10), (11) i (14) upotrebljava se etiketa za oslovljavanje sine, dok se u primjeru (13) koristi termin za obraćanje sinko. U prijevodu primjeru (12) navodi se termin za obraćanje u formi dijete moje, u kojem se navodi prisvojna zamjenica prvoga lica jednine, koja je, zapravo, prijevodni ekvivalent prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine koji se navodi u originalnome tekstu. Može se vidjeti da se lična zamjenica prvoga lica jednine navodi samo u prijevodu primjera (12), a već je navedena konstatacija da se u turskome jeziku prisvojnim sufiksom za prvo lice jednine uspostavlja i potvrđuje bliskost i prisnost, dok se u bosanskome jeziku prisvojnomo zamjenicom prvoga lica jednine dodatno pojačava već uspostavljena bliskost i prisnost.

Leksema oğul (sin)

U rječnicima se navodi da leksema oğul (sin) ima značenje sin, nasljednik loze, muški potomak (v. Đinđić–Teodosijević–Tanasković 1997: 741; Teodosijević 2004: 92; Türkçe Sözlük 2011: 1790; Đinđić 2014: 1030; Bayhan 2015: 1221–1222). U romanu koji je predmet ove analize termin za obraćanje oğul (sin) upotrebljava se prilikom oćevoga obraćanja sinu, ali se evidentiraju

i konverzacijske situacije koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin.

(15) Sabret oğlum, İstanbul kaçmıyor. (KBT: 51) / Strpi se, sine, Istanbul neće nigdje pobjeći. (ČMMG: 58)

(16) Pijamalarını giyip yorganın içine gir de öyle uyu oğlum. (KBT: 54) / Sine, obuci pidžamu i lezi pod jorgan pa spavaj. (ČMMG: 62)

(17) Kalk oğlum, biz gidelim! (KBT: 63) / Hajd' sine, idemo! (ČMMG: 73)

(18) Sokağa çıktığımızda, “Oğlum,” derdim, “mağrur olmayacak, bir tas çorbaya, bir çift çoraba burun kıvırmayacaksın. Bu bizim onlara verdiğimiz hizmetin karşılığıdır. Dünyanın en iyi yoğurdunu ayaklarına getiriyoruz. Onlar da karşılığını veriyor. O kadar.” (KBT: 66) / Kada smo izašli na ulicu, rekao bih mu: “Sine, nemoj biti ohol i nipodaštavati tanjir supe ili par čarapa. Oni nam tako plaćaju za našu uslugu, mi im na vrata donosimo najbolji jogurt na svijetu. Oni nam uzvrćaju. To je sve.” (ČMMG: 76)

(19) Yoruldun mu oğlum, oturalım mı? (KBT: 69) / Jesi li se umorio, sine, da sjednemo? (ČMMG: 80)

(20) Oğlum, hayatta her şey para değil! (KBT: 438) / Sinko, nije sve u parama! (ČMMG: 525)

(21) “Sakin ol oğlum,” dedi Hasan Amca. “Mevlut makuldür.” (KBT: 440) / “Smiri se, sine”, diplomatski će amidža Hasan. “Mevlud je pametan.” (ČMMG: 527)

(22) Böyle konuşulmaz kimseyle oğlum. (KBT: 440) / Tako se, sine moj, ni s kim ne priča. (ČMMG: 528)

U primjerima od (15) do (22) etiketa za oslovljavanje oğlum (sine, sine moj, sinko), koja se sastoji od lekseme oğul (sin) i prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine, upotrebljava se prilikom očevoga obraćanja sinu. U primjerima (15), (16), (17), (18) i (19) navedeni termin za obraćanje koristi se prilikom Mustafinoga obraćanja sinu Mevludu. U primjerima (15), (17) i (18) terminom za oslovljavanje oğlum (sine) intenzivira se bliskost koja sadrži i svojevrsne savjete koji se žele nametnuti sinu. U primjerima (16) i (19) etiketa za oslovljavanje ima funkciju potcrtavanja bliskosti koja sadrži i određenu dozu žaljenja zbog ponašanja prema sinu. Mustafa ispoljava svojevrsno žaljenje zbog činjenice da mora tjerati i sina da prodaje bozu kako bi mogli preživjeti u Istanbulu. Stoga se kod njega i pojavljuje određena doza sažaljenja kada primijeti da mu je sin iscrpljen i umoran. U primjerima (20), (21) i (22) termin za obraćanje oğlum (sine, sine moj, sinko) upotrebljava se prilikom Hasanovoga obraćanja starijem sinu Korkutu [v. (21)], odnosno mlađem sinu Sulejmanu [v. (20) i (22)]. U ovim konverzacijskim situacijama termin za oslovljavanje ima funkciju intenziviranja prisnosti u okviru koje otac upućuje određene savjete sinovima.

U prijevodu primjera od (15) do (22) uočava se da izrazi za oslovljavanje sine, sine moj i sinko imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao etiketa za obraćanje oğlum (sine, sine moj, sinko) u originalnome tekstu na turskome jeziku. U prijevodu primjera (15), (16), (17), (18), (19) i (21) navodi se etiketa za oslovljavanje sine. U prijevodu primjera (20) koristi se iskaz za obraćanje sinko, dok se u primjeru (22) upotrebljava termin za obraćanje sine moj. Dakle, samo se u primjeru (22) navodi i prisvojna zamjenica prvoga lica jednine, koja je prijevodni ekvivalent prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine koji se navodi u originalnome tekstu.

(23) Ah oğlum, korkmuşsun sen İstanbul'dan... (KBT: 58) / Ah, sine, ti si se uplašio Istanbula... (ČMMG: 67)

(24) “Oğlum kaç yaşındasın bakayım?”, “Sen daha çocuksun,” gibi sözlerle yaşmak isteyen amcalar da olmuştu kendisine, ama Mevlut sağır gibi davranmış, onları hiç

išitmemiš gibi yapmıştı. (KBT: 89) / Bilo je starijih čika koji su mu se pokušavali približiti pitajući ga “Koliko ti je, sine, godina?”, “Ti si još dijete”, ali se on pravio gluhi, kao da ih uopće nije čuo. (ČMMG: 103–104)

(25) Vallahi artık seni görmek için alıyoruz köy yoğurdunu Mevlut oğlum. (KBT: 121) / Vala, sine Mevlude, kupujemo tvoj seoski jogurt samo da bi te vidjeli. (ČMMG: 141)

(26) Ne var oğlum, İstanbul’daki simitçilerin hepsi Tokatlıdır ama ben bunu Tokatlıların uyanıklığının kanıtı olarak anlatamı hiç görmedim daha! (KBT: 144) / Pa šta, svi prodavači simita u Istanbulu su iz Tokata, ali nisam nikad čuo da o tome govore kao posebnoj vještini Tokatlija! (ČMMG: 168)

(27) Yanlış anlama oğlum. (KBT: 211) / Sulejmane sine, nemoj me pogrešno shvatiti. (ČMMG: 247)

(28) Seninle evlendirecek kızım da yok, oğlum ta Duttepe’den bu akşam çat kapı niye geldin? (KBT: 244) / Sinko, nemam kćerku s kojom bih te mogao oženiti, zašto si večeras čak s Duttepea odjednom došao ovamo? (ČMMG: 288)

(29) Mutluysalar da bize laf söylemek hiç düşmez artık, değil mi Süleyman oğlum? (KBT: 266) / Ako su oni sretni, mi tu nemamo ništa više reći, zar nije tako, sine Sulejmane? (ČMMG: 315)

(30) Misafir odasında tek başıma televizyona bakıyordum ki Korkut içeri girdi: “Oğlum o kadar ağlıyorsun,” dedi, “ama bak görürsün, sonunda Mevlut gene mutlu olmanın yolunu bulur.” (KBT: 349) / Upravo sam u gostinskoj sobi gledao televiziju kada je ušao Korkut. “Sinko, toliko plačeš”, rekao je, “ali vidjet ćeš da će Mevlud pronaći načina da opet bude sretan.” (ČMMG: 414)

(31) Garson, oğlum bir bakar mısın? (KBT: 365) / Konobaru, sinko, možeš li malo doći? (ČMMG: 435)

(32) Kaç kere dedim, oğlum bizim evi öldükten sonra yıkın, yerine istediğiniz kadar yüksek apartman kulesi yaparsınız dedim, dinletemedim. (KBT: 451) / Koliko sam im samo puta rekla, sinko, sruši našu kuću nakon što umremo, napravi na njenom mjestu toranj visok koliko ti je volja, ali me nisu poslušali. (ČMMG: 542)

U primjerima od (23) do (32) etiketa za izražavanje rodbinskih veza oğlum (sine, sine moj, sinko) koristi se kao identitetski marker koji pokazuje pripadanje grupi u konverzacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin. U svim ovim primjerima marker oğlum (sine, sine moj, sinko) upotrebljava se prilikom obraćanja starijih osoba mlađim sagovornicima. U primjerima (23) i (32) identitetski marker oğlum (sine, sinko) koristi se prilikom obraćanja tetke Safije Mevludu. Upotrebom navedenoga markera tetka Safija pokušava intenzivirati bliskost i prisnost sa sagovornikom u okviru koje potrcava sažaljenje i empatiju upućujući i određene savjete mlađem sagovorniku. U primjeru (24) identitetski marker oğlum (sine) koristi se prilikom obraćanja starijih posjetilaca bioskopa dječaku Mevludu. U ovome primjeru upotrebom identitetskoga markera stariji posjetioci bioskopa, u kojem se emitiraju erotski filmovi, pokušavaju uspostaviti bliskost i prisnost u okviru koje upućuju blagi prijekor mlađem sagovorniku zbog njegovih postupaka. Primjećuje se da mlađi sagovornik u potpunosti ignorira blagi prijekor starijih sagovornika. U primjeru (25) identitetski marker koristi se prilikom obraćanja starice dječaku Mevludu koji prodaje bozu. Primarna funkcija identitetskoga markera u ovome primjeru jeste uspostaviti bliskost i prisnost s mlađim sagovornikom, kojom se, također, ispoljava svojevrsna empatija nad njegovom životnom sudbinom. U primjeru (26) Ferhat koristi marker oğlum (sine, sine moj, sinko) prilikom obraćanja mlađim kolegama i cimerima, a identitetski marker ima funkciju uspostavljanja bliskosti i

prisnosti u okviru koje se upućuje blagi prijekor zbog određenih postupaka mlađih sagovornika. U primjerima (27) i (29) marker oğlum (sine) navodi se prilikom obraćanja Samihinoga oca Abdurahmana mladiću Sulejmanu, kojem je obećao ruku svoje kćeri, ali nije mogao ispuniti svoje obećanje jer je Samiha pobjegla i vjenčala se s drugim mladićem. U ovim primjerima identitetski marker ima funkciju uspostavljanja prisnosti kojom se iskazuje žaljenje i prihvatanje krivice zbog određenih događaja iz prošlosti. U primjeru (27) može se vidjeti da se identitetski marker koristi kao svojevrsna dopuna za ispriku kojom govornik djelimično kompenzira ugrožavanje sagovornikovoga obraza. S druge strane, u primjeru (29) primjećuje se da se identitetski marker upotrebljava kao svojevrsna dopuna upitne fraze değil mi (zar ne, zar nije tako), koja se u ovoj konverzacijskoj situaciji koristi kao ograda kojom govornik reducira snagu svoga iskaza ukazujući na činjenicu da nije apsolutno siguran u tačnost svoje tvrdnje. U primjerima (28) i (30) porodični prijatelj Asim i stariji brat Korkut obraćaju se Sulejmanu i koriste marker oğlum (sanko), kojim pokušavaju uspostaviti bliskost sa sagovornikom kako bi mu iskazali određenu dozu sažaljenja i empatije. U primjeru (31) marker oğlum (sanko) upotrebljava se prilikom Ferhatovoga obraćanja mladome konobaru, a primjećuje se kako se u ovoj konverzacijskoj situaciji identitetski marker koristi kao svojevrsan uvod konvencionalizirane indirektnosti kojom se pokušava ublažiti zahtjev upućen sagovorniku.

U prijevodu primjera od (23) do (32) uočava se da etikete za oslovljavanje sine i sanko imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao termin za obraćanje oğlum (sine, sine moj, sanko) u originalnome tekstu na turskome jeziku. U prijevodu primjera (23), (24), (25), (27) i (29) navodi se etiketa za obraćanja sine, dok se termin sanko koristi u prijevodu primjera (28), (30), (31) i (32).

(33) “Savaş çıktı oğlum,” dedi amcasının oğlu, “Kıbrıs’ı fethediyoruz.” (KBT: 100) / Rođak mu je rekao: “Jesi li čuo? Zauzimamo Kipar.” (ČMMG: 116)

(34) Sen Rayiha’ya âşık olmuşsun oğlum. (KBT: 140) / Ti si se, sine moj, zaljubio u Rajihu, a ja ću se praviti da to ne znam.” (ČMMG: 163)

(35) Tamam oğlum, bakarız. (KBT: 140) / Dobro, dobro, nešto ćemo smisliti. (ČMMG: 163)

(36) Hava atmak için oynama bu kâğıtla oğlum. (KBT: 169) / Nemoj se s tim igrat samo da bi se napravio važan. (ČMMG: 197)

(37) Otur oğlum sandalyene. Yol bizim kamyonetle yalnızca bir gün sürer. (KBT: 170) / Sjedi malo, bolan. S kamionetom nam treba samo jedan dan do tamo. (ČMMG: 199)

(38) Ne oldu oğlum, kız kaçıracaksın diye korkuyor musun? (KBT: 171) / Šta je bilo, jesi li se to prepo što ćeš ukrast djevojku? (ČMMG: 200)

(39) Oğlum ben Türk’üm, orduma laf ettirmem tamam mı... (KBT: 171) / Ja sam Turčin, ne dam da se loše govori o našoj vojsci... (ČMMG: 201)

(40) Oğlum, bak dünyalar güzeli gül gibi bir kızı sana armut piş ağzıma düş ayarlıyoruz. (KBT: 172) / Vidi kako sam ti pomogao da dođeš do divne djevojke, prave ljepotice. (ČMMG: 201)

(41) Oğlum korkacak bir şey yok. (KBT: 172) / Nemaš se čega bojati. (ČMMG: 202)

(42) “Oğlum,” dedim, “kiracın, Vurallar’ın adamı Rizeli bir gariban, bizim adamımız da sayılır, çık dediğimiz an, gık bile demeden, sen de biliyorsun, çıkar. Hamit Bey’den korkar çok. Kirası da düşük değıl, her ay vaktinde elden veriyor, Vediha ile yolluyoruz, vergisi yok, çamura yatması yok. Daha iyisini bulacağını mı sanıyorsun?” (KBT: 286) / “Sanko”, rekao sam, “podstanar je čovjek Vuralovih, jadničak iz Rizea. Naš čovjek, čim bi rekao: ‘Izlazi’, znaš da bi izašao bez riječi. Jako se boji gospodina Hamida. Ni

kirija nije mala, uredno je plaća svakog mjeseca, šaljemo ti je preko Vedihe, nema poreza, nema izvrđavanja. Misliš li da ćeš naći nešto bolje?” (ČMMG: 340)

(43) “On yıl oldu oğlum,” dedi Mevlut, Samiha’yı da sahiplenerek. “Şimdi mi geldi aklına tebrik etmek?” (KBT: 326) / “Prošlo je, sinko, deset godina”, rekao je Mevlud uzimajući Samihu u zaštitu. “Jesi li se to tek sad sjetio da čestitaš?” (ČMMG: 387)

(44) Unutma oğlum, her iki evliliğini de ben ayarladım. (KBT: 430) / Ne zaboravi, sinko, obje ženidbe sam ti ja sredio. (ČMMG: 515)

U primjerima od (33) do (44) identitetski marker oğlum (sine, sine moj, sinko) upotrebljava se u konverzacijskim situacijama koje se ostvaruju između rođaka i vršnjaka Sulejmana i Mevluda. Bez obzira na to što su rođaci i vršnjaci, Sulejman je, ipak, u nadređenom socijalnom i društvenom statusu u odnosu na Mevluda. Stoga Mevlud samo u primjeru (43) koristi marker oğlum (sine, sine moj, sinko) prilikom obraćanja svome rođaku Sulejmanu. U svim ostalim primjerima navedeni marker koristi se prilikom Sulejmanovoga obraćanja Mevludu.

U primjerima (33) i (39) marker oğlum (sine, sine moj, sinko) ima funkciju uspostavljanja prisnosti u okviru koje se potvrđuje i prisustvo emocija ispunjenih patriotskim osjećanjima. U primjerima (34), (38) i (41) identitetskim markerom uspostavlja se bliskost i prisnost kojom se ispoljava određena doza empatije prema sagovorniku. U primjeru (35) identitetski marker koristi se kao svojevrsna dopuna obećanju koje se iskazuje sagovorniku. S druge strane, u primjerima (36), (37) i (42) identitetski marker upotrebljava se kao svojevrsna dopuna zahtjeva koji se nameću sagovorniku. U primjerima (40) i (44) identitetskim markerom intenzivira se bliskost kojom se nameće sagovorniku priznavanje duga zbog pomoći koja mu je pružena u prošlosti. U primjeru (43) identitetski marker ima funkciju uspostavljanja prisnosti u okviru koje se ispoljava prijekor zbog ponašanja sagovornika.

U prijevodu primjera od (33) do (44) uočava se da se etikete za oslovljavanje sine moj i sinko navode samo u prijevodu primjera (34), (42), (43) i (44). Tako se izraz za obraćanje sine moj navodi u prijevodu primjera (34), dok se etiketa za obraćanje sinko upotrebljava u prijevodu primjera (42), (43) i (44). U prijevodu ostalih primjera ne koriste se etikete za oslovljavanje u funkciji identitetskih markera koji pokazuju pripadanje grupi. Ove konverzacijske situacije ukazuju na činjenicu da “jedna od zanimljivih karakteristika turskog jezika jeste prožetost (...) markera solidarnosti (bliskosti, prisnosti, uključenosti)” (Bakšić 2012: 42), a ovakvo preklapanje “proizilazi iz same strukture turskog društva koje u sebi objedinjava vrlo naglašen kolektivizam i strogo određenu hijerarhiju” (Bakšić 2012: 42–43).

(45) Baksana oğlum şu başlıklara: Hazreti Hamza ve Uhud Savaşı... İslam’da Niyet, Kısmet ve İrade... Hac Neden Farzdır... (KBT: 317) / Vidi, sinko, te naslove: Hamza r. a. i rat na Uhudu... Namjera, sudbina i volja u islamu... Zašto je hadž farz... (ČMMG: 377)

(46) Oğlum bunlar iktidara gelse ilk iş İran’daki gibi sokak satıcılarını yasaklarlar. Senin gibi bir ikisini de asarlar. (KBT: 318) / Sinko, kad bi ovi došli na vlast, prvo bi zabranili ulične prodavače kao u Iranu. I objesili bi jednog ili dvojicu poput tebe.” (ČMMG: 378)

(47) “Kime verirsen ver oğlum,” dedi Ferhat küçümseyici ve patronca bir havayla. (KBT: 318) / “Glasaj, sinko, za koga hoćeš”, reče Ferhat svisoka i poput gazde. (ČMMG: 378)

(48) Yok oğlum. Ders iki: Kaçağı belirlersin, aklının bir köşesine yazarsın. Ama parasını almak için en uygun zamanı beklersin. Bugün burada acelemiz yok. (KBT: 365) / Nećemo, sinko. Lekcija broj dva: Utvrdit ćeš krađu. To ćeš zabilježiti negdje u

svom pamćenju. Ali sačekat ćeš najpovoljnije vrijeme da uzmeš pare. Danas nam se ovdje ne žuri. (ČMMG: 435)

U primjerima (45), (46), (47) i (48) etiketa za oslovljavanje oğlum (sinko) koristi se kao identitetski marker prilikom Ferhatovoga obraćanja najboljem prijatelju Mevludu. Bez obzira na to što su vršnjaci i najbolji prijatelji, Ferhat je, ipak, u nadređenome statusu u odnosu na Mevluda. Naime, Ferhat je pomogao Mevludu da pronađe posao. Zapravo, on ga je uveo u posao službenika zaduženoga za naplatu potrošnje električne energije. Stoga mu, kao iskusniji kolega, otkriva odedene tajne i pravila ponašanja u okviru posla kojim se bave. Tako se u primjerima (45), (46), (47) i (48) identitetski marker upotrebljava za potcrtavanje bliskosti u okviru koje se upućuju određeni savjeti sagovorniku.

U prijevodu ovih primjera može se primijetiti da etiketa za obraćanje sinko ima gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao termin za obraćanje oğlum (sinko) u originalnome tekstu na turskome jeziku. Uočava se kako se navedena etiketa za oslovljavanje navodi u prijevodu svih ovih primjera.

(49) Dükkâna gelen müşteri tanıdığın kızıdan sayılmaz oğlum, boşuna kandırma kendini. (KBT: 137) / Dragi moj, ne možeš reći da poznaješ djevojke koje samo vidiš u prodavnici, nemoj se zavaravati. (ČMMG: 160)

(50) Ferhat nereden buluyorsun oğlum bu tipleri... (KBT: 380) / Gdje ti, sinko Ferhate, pronalaziš ovakve tipove... (ČMMG: 453)

U primjerima (49) i (50) marker oğlum (sine, sine moj, sinko) upotrebljava se u konverzacijskim situacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin i koje su u ravnopravnome socijalnome i društvenome položaju. U primjeru (49) identitetski marker koristi se prilikom Hidajetovoga obraćanja prijatelju Mevludu za vrijeme svadbe u kojoj su pogledavali djevojke koje bi mogle biti njihove potencijalne supruge. U ovoj konverzacijskoj situaciji identitetski marker ima funkciju uspostavljanja bliskosti kojom se upućuju određeni savjeti sagovorniku. U primjeru (50) identitetski marker upotrebljava se prilikom obraćanja radnoga kolege i prijatelja Ferhatu. U ovoj konverzacijskoj situaciji identitetskim markerom uspostavlja se prisnost kojom se upućuje blagi prijekor zbog sagovornikovih postupaka.

U prijevodu primjera (49) i (50) primjećuje se da iskazi dragi moj i sinko imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao etiketa za oslovljavanje oğlum (sine, sine moj, sinko) u originalnome tekstu na turskome jeziku. Tako se u prijevodu primjera (49) navodi iskaz dragi moj, dok se u primjeru (50) koristi termin za obraćanje sinko.

Leksema kız (kıcı)

Leksema kız (kıcı) predstavlja termin za obraćanje za koji se u rječnicima navodi da nosi značenje kıcı, žensko dijete, djevojčica, djevojka (v. Đinđić–Teodosijević–Tanasković 1997: 602; Teodosijević 2004: 91; Türkçe Sözlük 2011: 1434; Đinđić 2014: 834; Bayhan 2015: 508). U romanu Kafamda Bir Tuhaflık termin za oslovljavanje kız (kıcı) upotrebljava se prilikom očevoga obraćanja kćeri, ali i u konverzacijskim situacijama koje se ostvaruju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–kıcı.

(51) Kızım senin de hiçbir şeyden haberin yok! (KBT: 34) / Ti mlada, ništa ne znaš! (ČMMG: 40)

(52) Utanacak bir şey yok kızım dolabında... Samiha'nın buzdolabı daha da boş. (KBT: 269) / Nemaš se čega stidjeti, kćeri, zbog frižidera... Samihin je još prazniji. (ČMMG: 319)

(53) Bunlar iyi insanlar... Mutlu musun kızım? (KBT: 417) / Oni su dobri ljudi... Jesi li, kćeri, sretna? (ČMMG: 499)

U primjerima (52) i (53) etiketa za obraćanje *kızım* (kćeri, kćeri moja), koja se sastoji od lekseme *kız* (kći) i prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine, upotrebljava se prilikom očevooga obraćanja kćeri. U primjeru (52) termin za oslovljavanje *kızım* (kćeri) upotrebljava se prilikom Abdurahmanovoga obraćanja kćeri Rajihi. U ovoj konverzacijskoj situaciji etiketom za oslovljavanje intenzivira se bliskost u okviru koje se ispoljava i blagi prijekor zbog određenih postupaka sagovornice. Ukazujući na materijalne probleme svojih kćeri, Abdurahman im implicitno upućuje blagi prijekor zbog toga što ga nisu htjele poslušati prilikom izbora svojih životnih saputnika. U primjeru (53) etiketa za obraćanje *kızım* (kćeri) koristi se prilikom Mevludovoga obraćanja kćeri Fevziji, a u ovoj konverzacijskoj situaciji terminom za obraćanje potcrtava se prisnost u okviru koje se ispoljava i određena doza empatije i zabrinutosti.

U primjeru (51) identitetski marker *kızım* (kćeri, kćeri moja) koristi se u konverzaciji koja se ostvaruje između osoba koji nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–kći. U ovome primjeru identitetski marker koristi se u konverzaciji koja se realizira između prijatelja u okviru rasprave u vezi s pitanjem da li boza sadrži alkohol. U ovoj konverzacijskoj situaciji identitetskim markerom uspostavlja se prisnost koja sadrži i svojevrsnu kritiku upućenu sagovornici.

U prijevodu primjera (51), (52) i (53) uočava se da iskazi mlada i kćeri imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao termin za obraćanje *kızım* (kćeri, kćeri moja) u originalnome tekstu na turskome jeziku. U prijevodu primjera (51) navodi se iskaz mlada, dok se u primjerima (52) i (53) upotrebljava termin za oslovljavanje kćeri.

Leksema *yavru* (dijete)

U rječnicima se navodi da leksema *yavru* (dijete) ima značenje mladunče životinje, dijete, sin, kći (v. Đinđić–Teodosijević–Tanasković 1997: 1050; Teodosijević 2004: 93; Türkçe Sözlük 2011: 2553; Đinđić 2014: 834). U romanu koji je predmet analize termin za obraćanje *yavru* (dijete) koristi se prilikom očevooga obraćanja kćeri, ali i u konverzacijskim situacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći.

(54) İstediginle evlen yavrum, isterse Alevi olsun, yeter ki kocanla köye gelip elimi öpün. (KBT: 230) / Udaj se, dijete moje, za koga hoćeš, makar to bio i alevit, dovoljno je da dođeš u selo sa svojim mužem i poljubiš mi ruku. (ČMMG: 270–271)

(55) Vah yavrum, ne kadar güzel kızsın, yazık olmuş sana! (KBT: 233) / Avaj, dijete moje, kako si samo lijepa djevojka, šteta za tebe! (ČMMG: 275)

(56) Yavrum, ağlama, senin için güzel bir şey düşündük! (KBT: 236) / Kćeri moja, ne plači, smislili smo nešto dobro za tebe!” (ČMMG: 278)

U primjeru (54) termin za obraćanje *yavrum* (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja), koji se sastoji od lekseme *yavru* (dijete) i prisvojnoga sufiksa za prvo lice jednine, koristi se prilikom Abdurahmanovoga obraćanja kćeri Samihi. U ovome primjeru termin za obraćanje ima funkciju potvrđivanja prisnosti kojom se prihvata krivica za određene događaje iz prošlosti. U primjerima (55) i (56) identitetski marker *yavrum* (dijete moje, kćeri moja) koristi se u konverzacijskim situacijama koje se realiziraju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći. U primjeru (55) identitetski marker upotrebljava se prilikom obraćanja starije žene djevojci Samihi, a njime se potvrđuje prisnost u okviru koje se ispoljava blagi prijekor zbog određenih postupaka sagovornice. U primjeru (56) gazdarica Nalan upotrebljava marker *yavrum* (kćeri moja) prilikom obraćanja služavki Samihi, a identitetskim markerom potcrtava se prisnost kojom se ispoljava empatija prema sagovornici.

U prijevodu primjera (54), (55) i (56) uočava se da etikete za oslovljavanje dijete moje i kćeri moja imaju identičnu pragmatičku vrijednost kao i termin za obraćanje yavrum (dijete moje, kćeri moja) u originalnome tekstu na turskome jeziku.

Zaključak

U radu je analizirana pragmatička funkcija termina za obraćanje evlat (dijete), oğul (sin), kız (kći) i yavru (dijete) u konverzacijskim situacijama zabilježenim u romanu Kafamda Bir Tuhaflık autora Orhana Pamuka. Analiza konkretnih primjera pokazala je da se navedene etikete za izražavanje rodbinskih veza upotrebljavaju u konverzacijskim situacijama koje se realiziraju između osoba koje su u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći. Ipak, u analizi se vidjelo da se navedeni termini za oslovljavanje koriste i u konverzacijama koje se ostvaruju između osoba koje nisu u rodbinskome odnosu otac / majka–sin / kći. Kada se govori o upotrebi etikete za oslovljavanje evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) u funkciji identitetskoga markera koji pokazuje pripadanje grupi, u analiziranim konverzacijskim situacijama moglo se vidjeti da se navedeni identitetski marker najčešće upotrebljava prilikom obraćanja starijih osoba mlađim sagovornicima. Analiza je, također, pokazala da se identitetski marker evladım (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) znatno češće koristi prilikom obraćanja mlađoj muškoj osobi u odnosu na obraćanje mlađoj ženskoj osobi. U ponuđenim prijevodnim ekvivalentima moglo se primijetiti da iskazi sine, sinko, dijete moje, kćeri moja imaju gotovo identičnu pragmatičku vrijednost kao identitetski marker evladım u originalnome tekstu na turskome jeziku.

Kada se govori o pragmatičkoj funkciji markera oğlum (sine, sine moj, sinko), analiza konverzacijskih situacija pokazala je kako se navedeni identitetski marker može upotrebljavati u različitim konverzacijskim situacijama. Navedeni identitetski marker najčešće se upotrebljava kako bi se intenzivirala prisnost prilikom obraćanja starijih osoba mlađima [v. od (23) do (32)]. Markerom solidarnosti oğlum (sine, sine moj, sinko) nerijetko se uspostavlja i prisnost prilikom obraćanja govornika koji je u nadređenome socijalnom i društvenom statusu u odnosu na sagovornika [v. od (33) do (48)]. U specifičnim konverzacijskim situacijama etiketa za oslovljavanje oğlum (sine, sine moj, sinko) može se koristiti i kao identitetski marker kojim se potertava bliskost i prisnost između sagovornika koji su u ravnopravnome socijalnom i društvenom statusu [v. (49) i (50)]. Prijevodni ekvivalenti ukazali su na činjenicu da termini za obraćanje sine, sine moj, sinko imaju gotovo identičnu pragmatičku ulogu kao etiketa za oslovljavanje oğlum u originalnome tekstu na turskome jeziku.

U analizi se moglo uočiti da se i termin za obraćanje kız (kći) koristi kao identitetski marker koji pokazuje pripadanje grupi. Kontrastivna analiza pokazala je da termini za oslovljavanje kćeri i mlada imaju identičnu funkciju kao etiketa za obraćanje kız u originalnome tekstu na turskome jeziku. U analizi se vidjelo da se identitetski marker yavrum (dijete, dijete moje, sine, sine moj, sinko, kćeri, kćeri moja) koristi prilikom obraćanja starijih osoba mlađim, odnosno prilikom obraćanja osobe koja je u nadređenome socijalnom i društvenom statusu u odnosu na sagovornika. U ponuđenim prijevodnim ekvivalentima moglo se uočiti da iskazi dijete moje i kćeri moja imaju gotovo identičnu pragmatičku ilokuciju kao identitetski marker yavrum u originalnome tekstu na turskome jeziku.

Izvori

1. ČMMG – Pamuk, Orhan (2015), Čudne misli u mojoj glavi (s turskoga prevele Sabina Bakšić i Alena Čatović), Buybook, Sarajevo.

2. KBT – Pamuk, Orhan (2014), *Kafamda Bir Tuhaflık*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Literatura

1. Bakšić, Sabina (2012), *Strategije učtivosti u turskom jeziku*, Filozofski fakultet u Sarajevu, Sarajevo.
2. Bakšić, Sabina, Halid Bulić (2019), *Pragmatika*, Bookline, Sarajevo.
3. Bayhan, Şakir (2015), *Boşnakça-Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
4. Bulić, Halid (2018), *Pragmatički aspekti romana Ponornica Skendera Kulenovića*, Institut za bosanski jezik i književnost u Tuzli, Tuzla.
5. Đinđić, Marija (2014), *Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
6. Đinđić, Slavoljub, Mirjana Teodosijević, Darko Tanasković (1997), *Türkçe-Sırpça Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
7. Gu, Yueguo (1990), “Politeness phenomena in modern Chinese”, *Journal of Pragmatics*, 14, 237–257.
8. Mrazović, Pavica, Zora Vukadinović (1990), “Govorni činovi”, u: *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Dobra vest, Novi Sad, 598–643.
9. Škaljić, Abdulah (1966), *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Svjetlost, Sarajevo.
10. Teodosijević, Mirjana (2004), *Turski jezik u svakodnevnoj komunikaciji*, Čigoja štampa, Beograd.
11. *Türkçe Sözlük* (2011), haz. Şükrü Halûk Akalın ve başk., 11. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
12. Zeyrek, Deniz (2001), “Politeness in Turkish and its linguistic manifestations: A sociocultural perspective”, in: Bayraktaroğlu, A., Sifianou, M. (eds.), *Linguistic Politeness Across Boundaries: The Case of Greek and Turkish*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam / Philadelphia, 43–73.

THE USE OF LEXEMES EVLAT (CHILD), OĞUL (SON), KIZ (DAUGHTER) AND YAVRU (CHILD) AS IDENTITY MARKERS IN KAFAMDA BİR TUHAFLIK BY ORHAN PAMUK

Abstract

In Turkish language, the lexemes *evlat* (child), *oğul* (son), *kız* (daughter) and *yavru* (child) are forms of address expressing family relations. In certain contexts, the above-mentioned lexemes are used as identity markers indicating belonging to a group. In such situations, the above-mentioned forms of address are studied within the strategies of positive politeness directed towards the interlocutor's positive face. This paper analyzes the pragmatic value of the identity markers *evlat* (child), *oğul* (son), *kız* (daughter) and *yavru* (child) in conversations identified in a novel by Orhan Pamuk titled *Kafamda Bir Tuhaflık*. The paper analyzes the suggested translational equivalents of the conversations where the lexemes *evlat* (child), *oğul* (son), *kız* (daughter) and *yavru* (child) are used as identity markers indicating belonging to a group. A contrastive analysis is used to identify whether the identical pragmatic values of these forms of address are activated in both Turkish and Bosnian languages.

Key words: Turkish language, forms of address, family relations, identity markers, positive face